

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15, CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNO/OCLOSI POŠTENIKV/POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150, POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TISKARNI/ROKOPIJI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI DOPIJI SE NE PRIOBČVJEJO/POŠTNA PLACANA V GOTOVINI TELEFON ŠTEV. 906.

Odkritje plošče padlim junakom v Trbovljah, ki bi se imelo vršiti v nedeljo, dne 30. maja t. l., odlagamo zbog tehničnih zaprek za nedoločen čas!

Oblastni odbor Orjune Ljubljana.

Nekaj iz mednarodnega prava.

Gošpodu zunanjemu ministru dr. Ninčiču v polasnilo in ravnanje.

V Ljubljani imamo cel niz različnih konzulov že od početka naše samostojnosti. Razmerje med njimi in našim narodom je bilo prav povolno in zadovoljivo, akoravno je bilo včasih celo pričakovati skajenja odnošajev napram kateremu od njih. Nekateri od njih, kakor dr. Beneš, pa so nam postali celo tako bližnji, da smo jih smatrali prav našim. Samo s trgovskimi zastopniki velike zavezanice nismo mogli priti nikdar v dobre odnošaje. Ključ nesrečnih tam preko so prevzeli njih vsako sicer tudi še tako dobro besedo. Konstatirati moramo, da pa se ni navzlic temu obrnil srd naroda proti nobeni osebi predstavnikov Italije in da je znal narod razlikovati njih osebo od dela države, katero so zastopali. Z nastopom g. generalnega konzula Gavottija se je to precej izpremenilo. Zakaj, o tem ne bomo razpravljali. Dejstvo je, da nastane danes neprijetno razpoloženje čim se prikaže v bližini nacionalne družbe in da nacionalisti streme, da čim prej izkazujejo iz njegove bližine. Temu razpoloženju smo dali tudi mi s primernimi argumenti in s plaščem prizanesljivosti duška v nadi, da si bo gospod generalni konzul kraljevine Italije v Ljubljani ta naš blagohotni opomin vzela k srcu in izpremenil svoje postopanje napram nam. Doživeli smo le da nas sedaj toži državno pravdnikstvo radi uvrrede in klevete imenovanega gospoda, kot diplomatskega predstavnika.

Tožbo smo mirno prevzeli na naše rame, niasi smo bili kot zabiti Balkanci čuli, da dosedaj še niso prištevati konzulov k diplomatskim predstavnikom. Ker je bilo tako pisano v tožbi in naročilu g. zunanjega ministra, smo se vdali v veri da se zunanje ministrstvo ne moti.

Listali smo po »Mednarodnem pravu« in slučajno se nam je odprla knjiga pri poglavju, v katerem razpravljajo o tujih poslanikih in konzulih. Osobito nas je zanimalo poglavje o teh poslednjih.

Diplomatski predstavniki so po § 14. mednarodnega prava samo stalni poslaniki, ki zastopajo suvereno moč tute države. Delijo se na štiri grupe: 1. Poslanike (ambassadeurs) ki niso samo politični zastopniki njihove države, temveč tudi osebi zastopniki njihovega državnega poglavarja. Imajo po členu Dunajskega reglementa »le caractère représentatif«. Le ti imajo pravico uživati posebne častne prednosti, kakor tudi ime »kraljevih zastopnikov«. 2. Poslaniki v ožjem smislu — envoyés extraordinaires — čisto so nazvani tudi kot odobromeni ministri ali izredni poslaniki. 3. Ministri resident in končno 4. Ovravniki poslov (chargés d'affaires).

Poslaniki vseh držav v eni državi tvorijo diplomatski kor, za katerega člani edino veljajo mednarodne določbe o pravem položaju diplomatov. Njih diplomatski karakter pa obstoji haš v tem, da v meclah svojega pooblastila in po navodilih njihovega zunanjega ministra zastopajo po mednarodnopravnih običajih svojo državo v vseh smereh pri državi v kateri so poslaniki. (Mednarodno pravo § 14., člen I., II., III. in IV.).

Nikjer pa ni v mednarodnem pravu zapisano, da so konzuli diplomatski predstavniki tujih držav, kakor bi bilo na podlagi tožbe iznesene proti nam v slučaju italijanskega konzula razumeti. Po § 15. čl. I. mednarodnega prava so konzuli v kolikor nimajo širših pooblastil, samostalni gospodarski zastopniki svojih držav, posebno trgovsko-politični napram državi v kateri konzulujejo. Ta člen še osobito naglašajo: Oni ne predstavljajo svoje države politično, s čimer tudi nimajo diplomatskega karakterja.

Konzuli so sicer lahko imenovani po § 15. mednarodnega prava II., čl. 4. tudi za polnopravne zastopnike, torej za ovravnike poslov (chargés d'affaires), toda to se dogaja samo še v polsuverenih državah

srednje in južne Amerike. Vendar nimaio celo v tem slučaju značaja diplomatskih predstavnikov.

Tako mednarodnega prava ki ga na gotovi gospodje v Beogradu in Ljubljani ne znajo ali pa ne smejo znati. Iz nje sledi, da je gospod generalni konzul Gavotti v Ljubljani čisto navadni stalni državni trgovski zastopnik, ki mora predvsem čuvati gospodarske interese njegove zemlje v naši državi. dalje interese njegovih državljanov in vidirati politna liste. Obratati se ima izvenš v nučnih slučajih na naše državne oblasti samo preko diplomatskega zastopnika Italije v Beogradu in ne kar direktno, kakor sedaj ko je haš prav v zadevi pisanja našega lista interveniral pri gotovih oblasteh v Ljubljani in protestiral proti temu pisanju ter izposloval, na so končno predlagale Beogradu postopanje proti listu »Orjuna« po členu 79. tiskovnega zakona. Da pa ne govorimo niti o drugih njegovih intervencijah.

Obstoja sicer še po § 15. odst. III. členu 3. možnost, da so posamezni konzuli, ki se razlikujejo od

poslanikov haš v tem da nimajo diplomatskega značaja, posebei opremljeni s tem V tem slučaju je to javno označeno in najavljeno. O gospodu generalnemu konzulu Gavottiju smo imeli priliko čitati došel samo še to, da je preiel po § 15. mednarodnega prava odst. III. člen 1. le navaden in običajen exequatur.

Ako pa je morda g. zunanji minister z Mussolinijem tudi v tem oziru po vseh drugih privilegijih, ki jih uživajo Italijani v naši zemlji zbozmal tudi še to, da je sleherni italijanski konzul obdaren z diplomatskim značajem, potem naj nam blagovoli vsaj to pri svojem čudovitem molku najaviti vsem Jugoslovenskim novinarjem, da se bodo znali ravnati! Še popadljivi psi morajo imeti pred svojo pasjo hišico javno označeno, da so popadljivi. Zakaj bi potem ne bilo javno pribito da so vsi italijanski konzuli obdarovani z diplomatskim značajem, ki je po novem tiskovnem zakonu še vse bolj nevarno opasen, kakor marsikatera onih opasnost, na katere mora biti javnost po zahtevi zakona pravilno opozorjena.

A. V.

Prenehajmo z romantiko in blodnjami!

Že davno je poznana resnica, da se skoro vsi Slovani odkikujemo z množico lepih čednosti, da pa kljub temu izkledamo, kakor se je izrazil neki pesnik, talenti brez listnice. To je pa radi tega ker nam manjka ravno ona odlika, ki je naitrentabilnejša, brez katere so vse ostale ničvredno blago in ta je kriterij realnosti.

Da nam manjka kriterij realnosti, je to najbrže vsled tega, ker polje v nas še v veliki meri nomadska kri. Dolgo smo blodili v zgodovini, da smo prišli preko Karpatov do Jadranskega morja. Poleg tega so nas preganjali mnogi barbari, čisto pa tudi glad in nezadovoljstvo. Tudi po Balkanu smo se dovoli sprehodili. Prečitajmo samo Cvijićevo delo o selitvi na tem nesrečnem polotoku. Naposled smo se utrudili in utrujeni smo se poglabil v neki mistični zanos, odnosno v neko brezkoristno romantiko. Ali lenarimo, ali da zadržavamo svojo energijo nešpametno, v kakih nestvarnih vprašanjih v brezomembnih političnih predirih, spopadih in modrovanjih. Izgubili da smo kriterij o ekonomiji nacionalne energije.

Vse dosedaj so ostala najnujnejša vprašanja naroda nerešena. Narod nima življenjskih in ekonomskih uslovov. Nepoučen in ubit v svojem

siromaštvu je prišel slednjič do prepričanja, da gospoda vleče in nekoliko iz razočaranja, nekoliko pa iz kljubovalnosti sledi neinevarnejši politiki neiskrenih in ozkosrčnih. Še slabše je v narodnem gospodarstvu. Kmet nam nudi žalostno sliko. Dela brez mere in čisto tudi brez cilja in se muči, kadar je treba in kadar ni treba. Pri tem se slabo hrani, povsod brska, da si notem vduši vso svojo nevoľio v krčmi. Po vsem tem ni čudno, če zgodaj oslabi, onemore in ostari, se izstrada in umre.

Tudi, če pogledamo današnje inteligenco se nam nudi žalostna slika. Enako, kot njeni predniki, skače iz enega poklica v drugega. Neimajoč pred očmi izbranega poklica, zapravi svojo mladost in moč in tako blodijo, prefilozofira življenjski cilj. Pri nas se ne dogaja redko, da ne bi bil umetnik istočasno pesnik, igralec, slikar, glasbenik in učitelj plesa. Mnogo številnejši pa so pri nas politiki, ki so bili, prej zgolj književniki. Posedli so celo, ti največji po srcu in mišljenju skoro vsa naša diplomatska mesta. V resnici je samo slučaj slepe usode, da še tako shalamo v mednarodnem življenju. Doživeli smo celo, da igrajo vaški pandurji in agenti šivalnih strojev, zelo ve-

liko vlogo v današnjem političnem življenju.

V delavskih slojih je slika še čudovitejša. Čevljar postane čez noč zidar, zidar pa istotako lahko postane brez nadaljnjega kovač ali mlinar.

Potem se čudimo da je ogromni del naše industrije v Zagrebu, Novem Sadu, Osijeku, Bitolju in drugje, v tujih rokah. Naiboli žalostno je deistvo, da gospodarstvo tuici tudi na naših poljih, gozdovih in lukah. Zakaj vse to? Ker naši ljudje ne poimilo resne priprave na delu. Mi smo v življenju sanjari, v politiki nevedneži, v literaturi blodneži, a v industriji (v kolikor je naša) drobni učenčki.

Mar vemo, kaj in kje so viri narodnega gospodarstva? Brez vrednosti so za nas naša bogastva Dalmacije, Bosne, Slovenije in Makedonije, brez vrednosti naši pašniki, velike črede ovac in krčela tolstih svini ker se nismo nobirgali, da bi si vzorili sigurne, večje in izkušene kader mladih moči, ki bi prevzele vodstvo, besedo in iniciativo na polju naše tehnične, kemične in tekstilne industrije. Kaj pa še, če govorimo o našem rudarstvu. Tudi tukaj, kot povsod ali tucel, ali krah vsled naše neresnosti in neizkušnosti. Tako so na primer skoro vse dalmatinske tvornice cementa v rokah tujcev, naši delavci pa jih morajo nezaščiteni slepo ubogati, kot naibednejši sužnji. Tako je na primer v Omišu propadlo mnogo podjetij dokler so bila v naših rokah, čim pa so jih prevzeli tuici, stalno in solidno napredujejo. Tako je moralo biti, kajti glavno besedo v vseh teh podjetjih sta imela nek bivši mornar in od nlena še največji in neizkušenejši vaški zdravnik. Odkrito rečeno, mi gremo po poljevo tako v poljedelstvu in obrti, kot v industriji in na teh poljih ne moremo tekmovali z najsibšim tujcem. Naša dika, naš Jadran, je ostal na žalost, samo lena pesniška beseda, tirada naših patriotov, ker ostaja naša jadranska straža v krvi in v poti gladna, po jadranskih vodah pa se lovi še danes tako primitivno, kot v dobi bojev med Rimom in gusarji. Ne mislim, da je v naši politiki tudi preveč hochstaplerstva, ker je to na krah že neka spretnost, že radi neresnega detškega in sramotnega ciganstva.

Po vsem tem ni čudno, da znaša budžet 13 milijard in da moramo kljub temu izvoziti skoraj vso zalogo surovin, da nam jo pa tujec predela, moramo plačati pri izvozu visoko carino v zlatu. Da bi bil kaos še večji so prevzeli nase nekateri politiki ki ne poznajo niti osnovnih pojmov nacionalne eko-

LISTEK.

Vojvoda Putnik.

Dne 16. maja je minulo že deveto leto odkar je izdihnil svojo junško dušo v Nici vojvoda Radomir Putnik. Devet let že čaka njegovo truplo v rakvi na obalah cvetoče Riviere, z napisom, da odpotuje kot »grand capitain de l'armée Serbe« v svojo domovino iz katere je moral, postopoma prepustit v krvavih bojih domačijo napadajočemu tujcu.

Malo je imen v naši povestnici, ki jih zamoremo primerjati z veličino pokojnega Radomira Putnika. Rodomir iz zelene in junške Šumadije, je bil resnični vzor pravega Jugoslovca z najlepšimi lastnostmi naše nacije. Bil je velik kot vojniak pa tudi nič manjši kot človek. Od sedemdesetih let, ki jih je preživel je prebil haš ravno petdeset v vojaški službi, ki jo je vzljubil z vso njemu dano veliko globino. Bila so to leta dela, napora in pripravljanja na oni moment, ko je vojska Jugoslovenskega Piemonta pokazala,

da je bila dostojno pripravljena na svoje velike naloge. Seme, ki ga je sejal vojvoda Putnik pred petdesetimi leti, je pričelo poginjati sedaj že v mogočno drevo, ki razširja svoje veje že preko cele zemlje od Vardara pa do Triglava, in ki bo prej ali slei s svojimi ogranki osenčilo tudi solčno Goriško in tužni Korotan.

Imena Kumanovo, Bitoli, Črna reka, Odrin, Bregalnica in Rudnik so donesla njegovo ime skupaj s slavo njegove vojske preko meja predvojne Srbije in ga postavila v eno vrsto z imeni vojskovodij zapadnih narodov.

Vojvoda Putnik je bil cel, kakor nit, vojak s posebnim darom pronicljivosti in naglega zavedanja v še tako težkem položaju in je bil kos s še posebno vojaško spretnostjo nait težim nalogam. Svojo kariiero je pričel veliki vojvoda z desetletno vojaško službo kot komandant pešadijske brigade v bojih leta 1876, ko je odnesel prve trumfne zmage. Za uspehe, ki jih je dosegel tedaj je bil odlikovan s činom majorja. Zadovoljil pa se ni s tem uspehom, nego se je temeljito poglubil v študij vojaških ved in raz-

širjal to stran svojega znanja z vsemi modernimi in tekočimi izkustvi. Tako je bil eden najboljših poznavalcev topografije predvojne Srbije, kjer mu ni bil neznan niti najmanjši hriček ali potoček. Mogel je tako kot generalisimus srbske vojske med svetovno vojno spremljati in odrediti vse njene operacije, čisto brez vsake karte, katero je nosil v glavi. O tem obstoji sledeči klasični primer: Po nekem umiku leta 1914, je izvršil del naših trup nov razpored, ki ga je tudi nemudoma javil Vrhovni komandi. Stari vojvoda je ležal bolan v postelji, ko so mu javili ta novi razpored. Med čitanjem izveščala je s polzaprtnimi očmi motril nekam v daliavo in molče poslušal.

»Prosim, jeli vidite, koliko moči so nagromadili tam in tam,« je vprašal čitajočega oficira vojvoda, imenujoč pri tem tudi omenjeni položaj. Častnik je pojasnjeval, da leži ta položaj na meji med dvema komandama in da v obče ne prihaja v poštev.

»Ukažite, da se izvrši takoj pregrupiranje. Na tem mestu bodo Avstrijci udarili gotovo z največjo močjo.«

V resnici je že naslednjega jutra haš na to točko juršal cel odred Avstrijcev, ki so hoteli tu na vsak način prodreti.

Vojvoda Putnik pa si ni iztekel neveljnih zaslug samo kot generalisimus in aktivni vojskovodja. Njegovega duha so bili prožeti tudi oni naši generali, ki so izvojevali roko v roki z našimi silnimi vojščaki zmago na Kajmakčalanu, Sokolu in Dobrem polju ter s tem odprli pot v domovino. Celih deset let je stal vojvoda Putnik na čelu naše vojske in jo pripravil na velike dni izvršitve njenih historičnih nalog. V tej funkciji jo je dobro pripravil, o čemur najlepše pričajo njeni nadčloveški napori in žrtve, iz katerih se je porodilo naše osvobodjenje. Kot načelnik Generalnega štaba je posvetil vso svojo energijo vzgoji našega oficirskega kora in ga dvignil na višino, kateri so se divili vsi naši zapadni zavezniki vključivši smrtno sovražnike Italijane, ki so edini imeli poguma kritizirati našo vojsko.

Vojvoda Putnik je bil do zadnje potankosti izgražen karakter z nezlomljivo in neupogljivo hrbenico. Ko mu je tako nekoč rahlo očital

nekdo na dvoru za Obrenovičev, da nima odlikovani je deial smeje: »Moja odlikovanja kriem pod mojo uniformo!«

Za Obrenovičev je bil polnih deset let izven sestave vojske, ker ga je bil vrzel kralj Milan vsled njegovega ponosno nezlomljivega karakterja. Po maiskem prevratu je bila ena glavnih zahtev oficirjev, ki so ga izvršili, da se povrne general Putnik v vojskine vrste. Od tedaj je započel najlepšo dobo svoje kariere in se dvigal vedno višje iz položaja na položaj. Ostal pa je kakor pravi Lakedemonec, vojščak-siromak, ki ni zapustil svojim niti toliko, da bi ga mogli prepeljati iz obal Lazurne obali v domovino, ki je pozabila že tako nani, kakor na vse one junake, s katerimi jo je haš on spasil pred pozinom in li priboril zmago. In haš v tem vidimo danes, ko je že vse okuženo s sebičnim materializmom, največje njegove vrline, katera mora nait vedno i v bodoče med našimi voditelji vojske dostojnih naslednikov.

Molče so prešli preko obletnice njegove smrti očete domovine, ki so haš tedaj barantali za mesta v ministrstvih in zaklinjali zmaia ko-

nomije, vloga bratov Grahov, da bi rešili eno izmed natežnih socialnih vprašanj, in sicer agrarno vprašanje. Sadovi njih neznanja so bili sledeči: smešna zmeda pojmov, nered in končno, opravičeno veliko nezadovoljstvo, tako od strani seliakov kot od strani posestnikov.

Po tem načinu našega političnega gospodarstva se ne smemo čuditi, če se sprehatata po naši hiši Svab in Madžar in Čifut dostojanstveno, kot prava gospodaria, mi si na siromašno krpico rokava in kolena Tučcu smo prepustili plodnost in bogata mesta v gospodarstvu sami pa, kakor oamamljeni drveli v siromašne in prenapolnjene hodnike uradniškega labirinta. To helotizirano uradništvo, ki se mu ne ve

niiti števila, troši gladujoč sebi in narodu v neki neurejeni, birokratski administraciji. Vsled tega je neobhodno potrebno, da vsi Orjuna svetuje svojim mladim članom, da se posvetijo znanosti ki jim ne bo dala le svoboda in neodvisnost, temveč jim osigurala tudi potrebno eksistenco. Istočasno bodo kot večji strokovnjaki postopoma izrinili tučca in prevzeli sami glavno besedo v našem narodnem gospodarstvu. Brez dvoma bo naša bodočnost sijajnejša, ker jo bodo vodili ljudje, zavedajoč se resnosti in odgovornosti svojega dela. Razen tega pa je še važnejši šibati neprestano, neresnost in nesolidnost naše politike v našem gospodarskem in političnem življenju.

Dr. Petković m. d.

Dvojezično Celje.

Dvojezično Celje. Do preobrata je bilo Celje skoro najjužnejša točka nemškega prodiranja proti jugu. Razni renegati in nemčurji so absolutno gospodovali nad mestom. Bivši »Deutsches Haus« nam je pričal, da je bil tu kader za poturice in prva trdnjava in opora za nadaljnje prodiranje proti jugu. Resnica pa je, da kakor je bil silen napad, tako odločna je bila obramba celjskih Slovencev. Narodna samozaveš je bila silna in večkrat je prišlo do osebnih obračunov med obema frontama. Po prevratu pa se je položaj nenadoma spremenil. Povdarjamo, tako spremenil. Razbegnili in poskrili so se renegati in oblast je prišla na Slovence. Razlika je bila samo v tem, da niso Slovenci znali rabiti gesla »zob za zob« in vrniti milo za drago. Pozabilo se je vse gorje preteklih let.

Ta popustljivost iz leta 1918, se kaže še dandanes. Ne govorimo o raznih nemških uslužbencih in uradnikih, katerim pusti dobro slovensko srce živeti z nami, omenjamo samo, kako čistimo naš jezik peglamo še dandanes rodbine, in te so slovenske, katerih medsebojni občevalni jezik je nemški. Po promeni in po celjskih lokalnih odmeva nemščina in pribiti moramo, da mislimo na slovenske kroge. Mnogi se opravičujejo, da je to nevede, kar jim radi priznamo. Dodajamo le, da je to zelo grda navada in se

je bo treba odvaditi. Drugi te zavrne, v slučaju blagohotnega opomina, da govori kakor hoče. Mi bi končno že molčali če pa pogledamo, kaj počenjajo naši Nemci in nemškutari, se nam pa je dozdeva, da bodo morali prvi in drugi svoje mnenje izpremeniti. Polzkušajo uvesti dvojezične plakate za mestni kino. Vsebinsko filmov natiskujejo v nemščini v razumevanje onim našim državljanom, ki nečisto razumejo državnega jezika. Članom društva trgovskih pomočnikov pošiljajo dvojezična vabila. Kadar promeni-rata dva: Nemec in Slovenec, je seveda občevalni jezik v mestu Celju mednarodna nemščina.

Ni redko in vsak čas lahko dokažemo, da visoki gospodje mesta Celja, slovenske matere snovi, s svojimi podrejenimi uslužbenci govorijo nemško. Iz teh razlogov smo prisiljeni, brezobzirno nastopiti in vsakogar v našem listu imenoma navesti, kdaj je švabčaril, kdaj ni mogel opustiti svoje grde navade in kdaj se je posluževal nemščine kot mednarodnega jezika s pravimi Nemci, ki znajo slovenski in z nemčurji, katere moremo prisiliti, da bodo govorili rodni jezik.

Naj nam oprostijo eni in drugi sami si bodo vzrok, če jih bomo postavili na sramotni oder in jih še drugače poučili o uporabi materinsčine.

lavca — v službi z besedami »Win-discher Hund«!!!

Delavec mu je pošteno in dostojno odgovoril — s krepko zaus-nico. Po tovarni je završalo. Prvotni konec je bil, da je ravnatelj Prohaska (tudi češki Nemec!) izjavil, da je delavec odpuščen, inženir pa da pride v disciplinarno preiskavo v slučaju, če se mu točno dokaže, da je to hesedo res rabil. Prisiljen je dal ta gospod Miglitschu 14-dnevni dopust.

Čast vseh hrastniških Slovencev na zahteva, da ta človek nikdar več ne pride sramotiti našega naroda v hrastniško dolino. Orjuna Hrastnik bo v tem oziru storila tudi svojo dolžnost!

Odkritje spomenika Kralja Petra v Kranju

1. avgusta t. l. odkrije mesto Kranj s pomočjo vseh organizacij, ki imajo svoj sedež v Kranju spomenik blagopokolnemu našemu prvemu kralju Petru I. Osvoboditelju. Da pokaže naša organizacija svojo hvaležnost kralju, ki je s svojo hrabrostjo do našega edinstvenega naroda in s požrtvovanjem, s katerim je sledil poti, katero mu je začrtalo to rodoljubje, prišel v legendo, je samo po sebi umevno. To pa tembolj, ker bomo s to hvaležnostjo izkazali tudi našemu kralju, ki posesti ta dan Kranj svojo globoko ljubezen

Drugi čudoviti stvar v naši dolini je Steklarna. Nastavljeni imajo cel polk uradnikov in pisarjev, od katerih pa ne zna dobro niti eden slovenski. Nesramni pa so dovolili, da se iz našega naroda norčujejo. Vsi razglasi in donisi tega podietla so spisani v tako spakedrani slovensčini, da človek, kadar to bere, dobi veselje, da bi klofotal klofotal.

Svoj čas je to gospodo »Jutro« prav rahlo opomnilo, toda ti ljudje potrebujejo opomine — s kolom. Drugič pa še kaj več in težjega z občnega zbora družbe, ki upravlja Kemično tovarno, na katerem so nekateri »nacionalisti« pozabili na svoje preporočanje.

nemu društvu 15.000 Din. Jugoslovenski-češkoslovaški ligi 5000 Din, Sokolu v Škofji Loki 5000 Din, Gasilnemu društvu v Škofji Loki 3000 Din, Olepševalnemu društvu v Škofji Loki 5000 Din, za škofjeloške siromake 5000 Din.

S pokojnim dr. Trillerjem je legel v grob eden najsimpatičnejših reprezentantov stare garde slovenskih napredniakov, katerega spomin bo spričo njegovih velikih zaslug vedno ostal v povestnici slovenskega političnega in ekonomskega razvoja.

Občinske volitve v Dalmaciji so pokazale poleg porasta nacionalnih glasov tudi napredovanje komunističnih list, ki so pridobile celo med kmetiskim ljudstvom. Nas ta porast komunistov žali, ker je znamenje, da gre narod na levo, od katere pričakuje pomoči iz sedanjih obupne situacije. Vlada sicer razglablja vzroke tega napredovanja, bolimo se pa močno, da ne bo dosti popravila dokler ne bo odločno posegla po rešitvi narodno-gospodarskih perečih vprašanj, zбог kojih nesrečnega stanja postala narod vedno bolj nezadovoljen. Narod potrebuje delanske pomoči, ne pa samo praznih obljub, kakor jih čuje že osmo leto iz ust svojih političarjev.

Ustanovni občni zbor Orjune v Hočah. V nedeljo 23. maja se vrši v Hočah ob 14. uri v prostorih gostilne »Pri pošti« ustanovna skupščina Orjune. Pozivamo nacionaliste iz Hoč, da se zbora polnoštevilno in točno udeležijo.

»Delavska Politika« naznanja, da bo odslej izhajala samo dvakrat tedensko. Beležimo kot kronisti s pripombo, da je v prvi šte-

Kronika.

† DR. KAREL TRILLER.

Za dr. Tavčarijem je povsem nenadoma omahnil v grob še njegov zvesti drug dr. Karel Triller. Prišla sta iz prelene pokrajine škofjeloške in s široko gesto zaorala svoje pluge v našo dolino. Težak je bil v tistih dneh boj, ko so pri nas kame-njali vsakogar, ki je svobodno mislil in delal. Dr. Karel Triller pa je ostal vedno med prvimi vključi vsem vihaiem, ki so udarjali na šibko fronto slovenskih narodniakov-napredniakov. Doba tistih bojev je bila z ustanovitvijo Jugoslavije zaključena. Ocenjevanje del in moč tega razdobja bo vršila nepristranska zgodovina. Gotovo pa je, da je bil med borci v tej dobi vedno na višku pokojni dr. Triller, ki je znal skoro prvi med nami ceniti velikan-sko važnost udeleževanja na narodno-gospodarskem polju. Po Ujedinjenju se je posvetil skoro izključno delu na gospodarskem polju. V prvi vrsti pa »Ljubljanski kreditni banki«, ki ji je bil od leta 1921. navzornejši predsednik.

Divila ga je poleg tega tudi lastnost, da je navzlic vsem britkim izkušnjam neomahljivo veroval v Slovanstvo in njeva veliko poslanstvo. V tej veri je prevzel predsedstvo Jugoslovenske - češkoslovaške lige, ki dela za kar najtesnejše udruženje med obema slovanskima nacijama.

O njegovem plemenitem srcu najlepše pričja njegova oporoka v kateri je volil: Jugoslov. Sokoiskemu Savezu 10.000 Din. Jugoslovenski Matici 10.000 Din. Družbi sv. Cirila in Metoda 10.000 Din. Jadranski straži v Ljubljani 5000 Din.

Zahlevajte in kupujte edino le naše domače
Ciril in Metodove vžigalice
Dobilo se povsod. . . . Glavna zaloga pri tvrdki
IVAN PERDAN nasledniki v Ljubljani.

Inserirajte v
„Orjuna“!

Kemična tovarna Hrastnik.

Nacionalizacija. — Postopanje s slovenskimi delavci. — Antisprache ist deutsch. — Strokovnjak in nenadomestljiv Ullman. — »Win-discher Hund«.

Čudovita so pota nacionalizacij naših industrijskih podjetij. Hrastniška Kemična tovarna in steklarna sta bili do prevrata v rokah strogo nemško nacionalne družbe. Po prevratu je bila prva nacionalizirana in je prišla večina akcij v »čudovito narodne roke«. Danes pa ima glavno besedo v tej tovarni slovenski mecen g. Westen.

V časih Gosletihov in Burgerja, ki so bili izraziti Nemci in je visel nad nami avstrijski meč, se v tovarni slovenskega delavca v sploš-

nudije, katere je bila možem Vojvodinega kova neznani pojem. Mor-da so se spomnili tedaj ko so se zopet zбогmali, da je baš deveto leto, kar že spi v tujni mož, ki jim je še v smrtnih krčih pripravljaj sedanje udobne položaje in mesta na katerih ni časa radi grabljenja misliti na one, ki so zgradili to državo.

Velika je naša zemlja. Prostora je na njej dovolj za tisoče tujih pri-vandrancev ki so prišli v njo, da oplačajo narod in izmozevali zem-ljo. Ni pa bilo dosti moči naiti te dveh kvadrantih metrov zemlje, da hi krila kosti tega našega moža, ki je bil vreden komandant one armije, ki je bil vrhovni komandant največji mož, kar jih je rodila naša nacila — Kralj Mučenik — Osvobo-ditelj.

Naš jezik nima izraza za ogorčenje, ki leži v tej brezprimerni ne-hvaležnosti. Pisala pa bo o tem zgodovina kakor tudi o narodu, ki skoraj ni bil vreden mož, kakor so bili vojvoda Putnik, vojvoda Mišić, vojvoda Božo Janković in vsi njihovi neznanji padli sobolevniki, ki so s svojimi kostmi zgradili temelje te države tako dobro, da jih niso zrušili ti vsi vrbarki, ki so divjali od leta 1918. že preko njih.

nem ni narodno žalilo. Gospodje so pač lomili slovensčino kakor so znali, a psovali delavcev niso. Dones je drugače.

Nastavljeni inženirje so Nemci, ki govorijo dosledno nemški. Delavec, ki jih ne razume in ne izvrši vsled tega pravilno naročenega dela, je — kaznovan! Med njimi je nastavljen tudi neki Ullmann. Mož je seveda nenadomestljiv. Nekaj časa je bil »strokovnjak« za izdelavo mila. Navzlic njegovemu strokovnjaštvu pa so fabrikacijo mila ustavili. Da mu ni bilo treba ostaviti Jugoslavije, je postal nov »strokovnjak«. Danes izdeluje barvila in črnilo. Prestopi pa je bolj poredko prag tega oddelka, kjer bi lahko tudi brez njeva delali pod vodstvom kakega našega inženirja.

Nečuvjen škandal pa se je pri-petel v tej tovarni pred kratkim ko je inž. Miglitsch, doma iz Rogatca, psoval poštenega slovenskega de-

**ŠTAMPILJE
PEČATI
ETIKETE**

GRAVEUR
ANTON ČERNE
LJUBLJANA
Kongresni trg 10
Ustanovljeno l. 1903

„SLAVIJA“, jugoslovanska zavarovalna družba v Ljubljani, naznanja žalostno vest, da ji je dne 20. maja 1926 nenadoma umrl njen prvi predsednik, gospod

dr. Karel Triller

Pokojnega se bo s spoštovanjem spominjala uprava zavoda in uradništvo.

LJUBLJANA, dne 21. maja 1926.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najprostejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema. Ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risanke, dnevniki in beležnice.

vilki po svojem rojstvu prorokoval bližnjo smrt »Oriuni« in mnenja glasila, Oriuna živi in dela, vsegavedna »Delavska Politika« pa počasi hira in pada nazaj na svojo izhodno točko k tedniku »Socialistu«.

Nesramnošt v Hrastniku primer-
no nagrajen. Odločni nastop na-
rodnih Hrastničanov proti prepo-
tentnim Nemcem v hrastniški to-
varni je dosegel uspeh. Delavec, ki
je bil oklofutan in ozmerjan s sra-
motilnimi izrazi, je sprejet nazaj v

službo. Škoda, ki jo je imel, mu je
tudi povrnjena, kakor tudi sodni
stroški. Odpovedano pa je inž. Mi-
glitschu, kar pozdravlja z veseljem
narodna Hrastniška dolina, ki se je
uverila, da tudi nemška drevesa
ne rastejo do nebes.

Pragersko. Poročil se je dne 2.
maja 1926 v Avstriji na Koroškem
naš vrlji glavar mestne Oriune Pra-
gersko in Slov. Bistrice gospod
Franjo Vivod iz Spodnje Poljskave
pri Pragerskem z nadebudo koro-
ško Slovenko, gospodično Reziko

Sorgo iz Kamena na Koroškem v
Avstriji. Vrlemu narodnemu paru
kličemo: Živela na mnoga leta!

Družba sv. Cirila in Metoda v
Ljubljani opozarja na današnji in-
serat tvrdke Ivan Perdan nasledni-
ki v Ljubljani v zadevi Ciril in Me-
todovih vžigalic. Mislimo, da je
odveč hvaliti prvovrstno kvaliteto
naših vžigalic. Vsak Slovenec je
dolžan, da kupuje in zahteva pov-
sod naše domače Ciril in Metodove

vžigalice, kaiti s tem privomore na-
ši šolski družbi k uspešnemu delo-
vanju v korist Ciril in Metodovega
šolstva. Dolžnost nas vseh je ta, da
bodimo in spodbujamo našo deco
doma in v tujini k liubezni do nie-
nega slovenskega materinega jezika.
Apeliramo tedaj ponovno, da
se vsak posluži Ciril in Metodovih
vžigalic, katerih geslo je: »Mal po-
loži dar, domu na altar«. — CMD.
Mestna Oriuna Sv. Peter-Vod-

mat v Ljubljani pozivlja vse svoje
člane in članice za torek, dne 25.
t. m. na nuno važni plenarni se-
stanku, ki se vrši v društvenem
lokalu ob 8. uri zvečer. Udeležba
za vse člane in članice strogo ob-
vezna.

Za Hubmajerjev spomenik so
darovali: M. Kabai, nadučitelj, Ko-
menda pri Kamniku, 20 Din Oriuna
Šošani na nabiralno polo 400 Din.
Prej 90 Din; skupaj 510 Din.

STROJNO GRADBENA DELAVNICA

R. WILLMANN

LJUBLJANA, Slomškova ul. 3.

Priporoča se za izvršitev vseh v strojno stroko spadajočih del.
Izdelovanje različne vrste strojev za obdelovanje lesa in naprave
žag z vodnim, parnim in motornim obratom. — Prevzema proje-
ktiranje in opremo različnih mehaničnih naprav.

Izvršuje vsa v strojno stroko spadajoča popravila tečno, solidno in po možnosti najhitreje.

Odvetniška zbornica za Slovenijo naznanja pretres-
ljivo vest, da je njen odlični član, gospod

dr. Karel Triller

dolgo dobo njen odbornik in svetnik disciplinskega sodišča

dne 20. t. m. opoldne nenadoma izdihnil svojo blago dušo.
Truplo blagopokojnika, ki mu ohrani cela zbornica
radi njegovih velikih vrlin in zaslug, ter radi tovariške zve-
stobe najčastnejši spomin — prepelje se v soboto, 22. t. m.
ob pol 2. popoldne izpred hiše žalosti v Ljubljani, Nunska
ulica, v Škofjo Loko, kjer bo ob 4. istega popoldne izro-
čeno na tamošnjem pokopališču materi zemlji.

Ljubljana, dne 21. maja 1926.

dr. Karel Triller

odvetnik, predsednik Ljubljanske kreditne banke itd.

v četrtek, dne 20. t. m. nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v soboto, 22. maja 1926
ob pol 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Nunska ulica 21, do mestne meje,
odkoder se prepelje z mrtvaškim avto-vozom na pokopališče v Škofjo Loko,
kjer se truplo blagopokojnega položi ob 4. popoldne v rodbinsko grobnico.

V LJUBLJANI, dne 21. maja 1926.

Ustanovljeno 1852

TEODOR KORN

(preje HENRIK KORN)

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni
klepar. Instalacija vodovodov. Naprava
strelododov. Kopališke in klosetne na-
prave. Izdelovanje posode iz pločevine
za firnež, barvo, lak in med vsake veli-
kosti kakor tudi posod
(škafelj) za konzerve.

Najboljša so še vedno Puch-kolesa

Z MICHELIN PNEVMATIKO.

Solidne cene! Plačljivo na obroke!

IGN. VOK
LJUBLJANA

Podružnica Novo mesto.

DOBRO IN POCENI SE KUPIJO

ČEVLJI

mokši iz boksa Din 160
ženski iz boksa visoki . . . 155
ženski iz boksa nizki . . . 135
fantovski iz boksa . . . 135

za dečke in deklice iz
boksa Din 95
otroški iz boksa . . . Din 68
otroški mali rujavi, črni Din 26

PRI ANT. KRISPER-JU, Ljubljana

MESTNI TRG ŠTEV. 26

Naš predsednik gospod

dr. KAREL TRILLER

odvetnik itd.

je dne 20. maja nenadoma preminul.

Odločnemu predstavitelju čehoslovaškega jugo-
slovenskega bratstva večni spomin!

V LJUBLJANI, dne 21. maja 1926.

Jugoslovensko-čehoslovaška Liga.

Trboveljska premogokopna družba, ravnateljstvo Rajhen-
burg, daje tužno vest, da je dne 15. maja 1926 ob 6. uri zjutraj
preminul gospod

inž. Ciril Cvetko Kalin.

Pogreb pokojnika se je vršil v ponedeljek, dne 17. t. m. ob 4. uri po-
poldne iz hiše žalosti Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 6.

Družba in tovariši ohranijo njega v častnem spominu.

Rajhenburg, dne 21. maja 1926.

Javljamo tužno vest, da je dne 20. maja 1926 nenadoma preminul naš predsednik in dolgoletni upravni svetnik, gospod

DR. KAREL TRILLER

odvetnik, predsednik Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani, predsednik Jugoslovanske zavarovalne banke Slavije d. d. v Ljubljani, podpredsednik Hrvatsko-slavonske zemaljske hipotekarne banke v Zagrebu, član upravnega odbora Narodne banke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Beogradu, član predsedništva Zveze industrijev v Ljubljani itd. itd.

Nepozabnemu, velezaslužnemu predsedniku, ki je procvitu in razmahu našega zavoda posvetil neumorno in požrtvovalno svoje sile in si pridobil zanj trajnih, nevenljivih zaslug, ohrani naš zavod vedno časten in neizbrisen spomin.

V LJUBLJANI, dne 21. maja 1926.

**Upravni svet, nadzorstvo in ravnateljstvo
Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani.**

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode
d. d., javljajo pretresljivo vest, da je predsednik njihovega upravnega sveta, gospod

DR. KAREL TRILLER

odvetnik, predsednik Ljubljanske kreditne banke, član Upravnega odbora Narodne Banke kraljevine SHS, član Predsedništva Zveze industrijev itd. itd.

dne 20. maja 1926 nenadoma preminul.

Naša tvrdka je izgubila v mnogo prerano umrlem svojega ustanovitelja, ki je ustvaril temelj njenemu obstoju in ki mu je bila stalna srčna skrb njeno prospevanje.

Nepozabnega blagopokojnika bomo pogrešali vselej in vedno!

V LJUBLJANI, dne 21. maja 1926.

MESTNA OBČINA LJUBLJANA naznaja, da je preminul gospod

DR. KAREL TRILLER

ki je dolga leta kot občinski svetovalec in podžupan posvečal svoje izredne zmožnosti blagru naše občine, zlasti pa stal ji v najtežjih časih ob strani kot odličen pravnik in podžupan.

Klanjamo se manom prezasluženega svojega podžupana in vabimo vse someščanstvo, da mu izkaže poslednjo čast.

V LJUBLJANI, dne 20. majnika 1926.